

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΑΝΑΦΟΡΑ

Της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας, με την επωνυμία “Ένωση κατά των Διακρίσεων Λόγω Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Ταυτότητας Φύλου” και με διακριτικό τίτλο “STOP στις Διακρίσεις”, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τα μέλη της

1. Εισαγωγή

1.1. Με την παρούσα αναφορά, η Ένωση μας εκθέτει στον Συνήγορο του Πολίτη τα πραγματικά περιστατικά και τα σχετικά νομικά δεδομένα που αφορούν φαινόμενο ομοφοβικών πράξεων και δηλώσεων, στο πλαίσιο της παράστασης του έργου “Ρούσαλκα”, εκ μέρους της αυτοτελούς δημόσιας υπηρεσίας “Ορχήστρα Λυρικής Σκηνής” και του κρατικού νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου “Εθνική Λυρική Σκηνή”, εποπτευομένων αμφοτέρων από το Υπουργείο Πολιτισμού.

1.2. Η Ένωση ζητά από τον Συνήγορο του Πολίτη να ασκήσει τη διαμεσολαβητική του παρέμβαση ώστε να εξεταστεί αρμοδίως η συγκεκριμένη υπόθεση και να παρασχεθούν οι σχετικές εξηγήσεις για τα μέτρα που θα ληφθούν εκ μέρους των δύο δημόσιων φορέων, προκειμένου να αποκατασταθεί η αποτελεσματική ενάσκηση της ελευθερίας της έκφρασης στην Λυρική Σκηνή και να αποτραπεί η προεξαγγελθείσα συνέχιση της εν λόγω συμπεριφοράς και στο μέλλον.

1.3. Το άμεσο ενδιαφέρον της Ένωσης για την συγκεκριμένη υπόθεση προκύπτει από τους καταστατικούς σκοπούς της, στους οποίους περιλαμβάνεται “η κατάργηση των διακρίσεων με βάση το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου με βάση τις αρχές που προκύπτουν από το Ελληνικό Σύνταγμα, την Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε., τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις Αρχές της Yogyakarta.” Εξάλλου, σύμφωνα με το καταστατικό της, η εταιρεία υποστηρίζει δράσεις για την άσκηση πίεσης σε αρμόδιους κυβερνητικούς, πολιτικούς και συνιδικαλιστικούς φορείς, ώστε να προωθήσουν και να υποστηρίξουν την ισονομία, ισότητα και ίση μεταχείριση των ευρισκόμενων στην Ελληνική Επικράτεια, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.” [ΣΧΕΤΙΚΟ 1]

2. Ιστορικό

2.1. Στην “Εθνική Λυρική Σκηνή” παρουσιάζεται αυτές τις ημέρες η παράσταση του έργου “Ρούσαλκα” του Αντονίν Ντβόρζακ, η πρεμιέρα της οποίας έγινε την Παρασκευή 6 Μαρτίου 2009. Σύμφωνα με την σύντομη αναφορά στο περιεχόμενο του έργου από την Ε.Λ.Σ. στην ιστοσελίδα της:

“Η μαγευτική όπερα του Αντονίν Ντβόρζακ Ρούσαλκα (Νεράιδα) παρουσιάζεται για πρώτη φορά τόσο στην Εθνική

Λυρική Σκηνή, όσο και στην Ελλάδα. Πρόκειται για ένα συμβολικό παραμύθι που αφηγείται την τραγική ιστορία μιας απόκοσμης «νεράιδας» και τον παράφορο έρωτά της για έναν πρίγκιπα, που ολοκληρώνεται μόνο μέσα από το θάνατο. Τα τελευταία χρόνια η Ρούσαλκα έχει έλθει και πάλι στο προσκήνιο, καθώς σκηνοθέτες αποκωδικοποιούν τους ψυχαναλυτικούς συμβολισμούς της υπόθεσης, προσθέτοντας με αυτό τον τρόπο διαστάσεις πέραν του πρώτου επιπέδου ανάγνωσης.”

[ΣΧΕΤΙΚΟ 2]

2.2. Σύμφωνα με την κριτική παρουσίαση του έργου από τον κ. Σβώλο (Ελευθεροτυπία, 9.3.2009, “Όταν οι ερωτικοί δαίμονες ζυπνούν”), το έργο παρουσιάζει ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά που πρέπει να ληφθούν υπόψη ως προς τις προσδοκίες του κοινού που προσέρχεται για να παρακολουθήσει την παράσταση, ασκώντας το δικαίωμά του στην πληροφόρηση και την απόλαυση έργου τέχνης:

“Ο Αντονίν Ντβόρζακ ολοκλήρωσε τη «Ρούσαλκα» το 1901, σε ηλικία 60 ετών, και ασφαλώς θα ήταν υποτιμητικό γι' αυτόν να θεωρήσουμε ότι προόριζε το οπερατικό αριστούργημά του για... παιδιά! Οποιοσδήποτε ενήλικας διακρίνει εύκολα στον πυρήνα της σκοτεινής αυτής νεραϊδοϊστορίας την αγωνία αντιμετώπισης της γυναικείας επιθυμίας στον ανδροκρατούμενο κόσμο της βικτοριανής εποχής. Ρομαντικό έργο, εμβληματικό της τσεχικής εθνικής σχολής, έχει προ πολλού ενταχθεί στο βασικό ρεπερτόριο των ανά τον κόσμο λυρικών θεάτρων. Παρ' ότι αποδείχτηκε ακραία τολμηρό και για αρκετούς ίσως δυσνόητο, το πρώτο ελληνικό ανέβασμά του από την ΕΛΣ σε συμπαραγωγή με την Οπερα της Νίκαιας ήταν μια όλως ευπρόσδεκτη, ηρωική κίνηση.

Η Μαριόν Βάσερμαν, σκηνοθέτις της διπλά συναρπαστικής παράστασης, που είδαμε και ακούσαμε στο Ολύμπια, υποκατέστησε την αυθεντική υπόθεση της όπερας με μια αριστοτεχνικά και εξαντλητικά επεξεργασμένη δραματουργική μετάπλαση. Διατηρώντας ορατό το σοβαρό νεραϊδοπαραμύθι των Κβάπιλ/Ντβόρζακ ως ψυχολογικό/συμβολικό αφηγηματικό οδηγό και, βεβαίως, κρατώντας ως άξονα το βασικό θέμα της απαγορευμένης, άρα και απειλητικής ερωτικής επιθυμίας, παρέστησε στη σκηνή το φεαλιτικό θέατρο των φόβων και των αναδυόμενων επιθυμιών του ομοφυλόφιλου βασιλιά Λουδοβίκου Β' της Βαυαρίας (1845-86).

Η Ρούσαλκα (=Νεράιδα) χάνει τη φωνή της ελπίζοντας μάταια να κερδίσει τον πρίγκιπα που ποθεί ο Λουδοβίκος, που οι Γερμανοί αποκαλούν Marchenkönig (=Βασιλιά των παραμυθιών), είναι φορέας μιας «αγάπης που δεν τολμά να πει το όνομά της». Αμφότεροι σιωπούν, αμφότεροι αποτυγχάνουν και χάνονται: αυτή εξορίζεται ανάμεσα σε δύο κόσμους καταδικασμένη να σύρει άνδρες στον θάνατο, αυτός τρελαίνεται...

Η Γαλλίδα σκηνοθέτις δανειζεται στοιχεία από τον Κλάους Μαν και τον Βισκόντι και ζετουλίζει μια αριστοτεχνική ακολουθία σκηνών. Άλλοτε βαθμιαία και άλλοτε απότομα, πραγματική δράση και ήρωες (αυλικόι, πρίγκιπας, πατέρας, μνηστή, τραγουδιστές) μεταμορφώνονται σε παραισθησιακές καταστάσεις και σύμβολα (ανδροφάγος μνηστή, βασιλιάς των ζωτικών, προβολικές ταυτίσεις και σχιζοφρενικές διαιρέσεις) οπτικοποιώντας επί σκηνής την παλινδρομική αλλοίωση της πραγματικότητας που βιώνει ένας άνθρωπος όταν εξωθείται στην τρέλα.

Μακράν του να διαφημίζει την ομοφυλοφιλία, η διεισδυτική αλλά ταυτόχρονα ευσπλαχνική ματιά της ανατέμνει το μαρτύριο του Λουδοβίκου ως ηττημένου «άλλου», για τη διαφορετικότητα του οποίου δεν υπάρχει τόπος. Αν και ενίοτε μέτρια φωτισμένο, το μονοτοπικό σκηνικό του Τιερί Γκουντ -μια σφηνοειδούς προοπτικής αίθουσα βικτοριανού ανακτόρου που στην γ' πράξη απογυμνώνεται μετατρεπόμενο σε διαρρηγμένο ψυχολογικό τόπο- υπηρετεί θαυμάσια την ιδέα της Βάσερμαν. Ομοίως και τα βικτοριανά κοστούμια του Μπρούνο Φαταλό.

Σε καθαρά μουσικό επίπεδο η παράσταση ήταν πραγματικά διεθνούς επιπέδου. Βασισμένη σε ξένους μονωδούς η πρώτη διανομή περιλάμβανε ένα εκπληκτικό πρωταγωνιστικό τρίο. Παρ' ότι η χυμώδης, μεγάλη, δραματική φωνή της άργησε κάπως να «ζεσταθεί» στην α' πράξη, η Τσέχα υψίφωνος Ναταλία Ουσάκοβα ενσάρκωσε μια αισθαντική, βαθύτατα συγκινητική Ρούσαλκα. Με ωραίο παράστημα, ιδανικά εύπλαστη, εύγηχη φωνή και καλαισθητά φορτισμένο τραγούδι, ο επίσης Τσέχος τενόρος Πάβελ Τσέρνοχ υπήρξε ιδανικός Πρίγκιπας!

Ωστόσο, την παράσταση κυριολεκτικά έκλεψε η Σλοβάκα μεσόφωνος Ντενίσα Χαμάροβα: διαθέτοντας πλούσια, μωώδη, καλοεστιασμένη φωνή, άρτια τεχνική, σκηνική παρουσία ασύλληπτης σαγήνης και δραματικό ένστικτο σε πλήρη εγρήγορση έφερε με άνεση αμφότερους τους ρόλους της Γέξιμπαμπα (=μάγισσα) και της Ξένης Αρχόντισσας. Στον αυστηρό γερο-Βόντικ (=Ξωτικό του νερού) δάνεισε την κουρασμένη φωνή του ο Ουκρανός βαθύφωνος Γεβγέν Σόκαλο, ενώ το τρίο των ερωτύλων Δρυάδων απέδωσαν πολύ καλά τραγουδίστριες της ΕΛΣ (Σολόβυ, Μαρκέτου, Βουδουράκη). Ο Σλοβάκος αρχιμουσικός Γιάροσλαβ Κίτλινκ οδήγησε την παράσταση με πυγμή και ακρίβεια, υποστηρίζοντας σωστά τους τραγουδιστές. Κυρίως, όμως, κατάφερε να αντλήσει από την ορχήστρα της ΕΛΣ τον συμφωνικό βάρος και πλούτου ήχο του Ντβόρζακ, ήχο που, όπως αυτός του Βάγκνερ, είναι κάτι πολύ περισσότερο από απλά συνοδευτικός για τις φωνές.

Συμπέρασμα; Όσοι προτιμούν μόνο πλούσιο θέαμα, αφηγήσεις πρώτου επιπέδου και ρομαντικές συγκινήσεις -όλα αυτά που αποκαλεί ο Μπρεχτ «γαστριμαργική» εκτόνωση- ας μείνουν στο σπίτι με τα παιδιά. Όσοι ζητούν κάτι μουσικά συναρπαστικό, ψυχολογικά διεισδυτικό και σκηνικά άγριο θα το βρουν σε αυτή τη «Ρούσαλκα» με το παραπάνω! "

[ΣΧΕΤΙΚΟ 3]

2.3. Μια παρουσίαση του έργου μέσα από συνέντευξη με τη σκηνοθέτη φιλοξενήθηκε επίσης στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, στις 7.2.2009.

“Είναι παραμύθι, αλλά μιλά για την ομοφυλοφιλία. Είναι μια κλασική όπερα, αλλά μιλά για γεγονότα που διαδραματίζονται τον 19ο αιώνα. Έχει για πρωταγωνιστή έναν πρίγκιπα που αδυνατεί να ερωτευτεί μια γυναίκα και απαγορεύεται να ζήσει με τον άνδρα που ποθεί. Μπέρδεμα, μοναξιά, ανεκπλήρωτοι έρωτες.

Η μαγευτική όπερα του Αντονίν Ντβόρζακ «Ρούσαλκα» ανεβάστηκε πρώτη φορά στην Ελλάδα, την Παρασκευή, από τη Λυρική Σκηνή. Πρόκειται για την τραγική ιστορία μιας απόκοσμης «νεράιδας» και τον παράφορο έρωτά της για έναν πρίγκιπα. Έρωτας χωρίς ανταπόκριση, που θα την οδηγήσει στο θάνατο. Την όπερα που αποτελεί συμπαραγωγή με την Όπερα της Νίκαιας σκηνοθετεί η Γαλλίδα Μάριον Βάσερμαν.

Η Ρούσαλκα -που στα τσεχικά σημαίνει νεράιδα- βασίζεται σε ποιητικό κείμενο του Γιάρουσλαφ Κβάπιλ και αντλεί αρκετά στοιχεία από την «Ουντίνε» του Φρίντριχ ντε λα Μοτ Φουκέ. Πρώτη φορά, δε, ανεβάστηκε στο Εθνικό Θέατρο της Πράγας στις 31 Μαρτίου 1901. Η ιστορία εκτυλίσσεται μέσα στο παλάτι του πρίγκιπα και κινείται ανάμεσα στο όνειρο και την πραγματικότητα, στα βιώματα και τα οράματα. «Η βασική ιδέα από την οποία ξεκινήσαμε είναι ότι η Ρούσαλκα δεν υπάρχει. Είναι ένα πνεύμα, μία εικόνα, αλλά ποτέ μία πραγματική γυναίκα. Κατά τη διάρκεια της παράστασης παίρνει διαφορετικές μορφές. Κυρίως, όμως, είναι το θηλυκό είδωλό του πρίγκιπα η ψυχή του. Ο πρίγκιπας οικειοποιείται την προσωπικότητα της Ρούσαλκα και τελικά ταυτίζεται μαζί της. Εκείνη θα γίνει το θηλυκό του κομμάτι. Θα αντιπροσωπεύσει την ψυχή του, τα όνειρα, τις μαγικές του ανάγκες, προκειμένου να αντέξει τον κόσμο και την ίδια του τη ζωή», λέει η Μάριον Βάσερμαν, σκηνοθέτις της παράστασης.

- Τελικά, όπως φαίνεται, ο ρόλος του πρίγκιπα αναδεικνύεται στον βασικό της παράστασης.

«Όντως. Η βασική έμπνευση ήρθε από την προσωπικότητα του Λουδοβίκου Β' της Βαυαρίας. Υπήρξε ονειροπόλος, ρομαντικός και, τελικά, δυστυχής σε αυτή τη θέση απόλυτης πολιτικής εξουσίας. Ο Λουδοβίκος βασανίστηκε πολύ από τη σύγκρουση της λογικής με το συναίσθημα, από το διχασμό ανάμεσα στην ομοφυλοφιλία και τις επιταγές του αξιώματός του. Η παρακμή του Λουδοβίκου υπήρξε, φυσικά, πολύ πιο σταδιακή. Στην παράστασή μας, αυτή η εσωτερική σύγκρουση είναι πολύ πιο βίαιη, καθώς ο πρίγκιπας οδηγείται στην τρέλα σε πολύ μικρότερο διάστημα -λόγω... περιορισμένου θεατρικού χρόνου».

- Θα δούμε μια μοντέρνα ή μια κλασική παράσταση;

«Μάλλον και τα δύο. Έχουμε μεταφέρει τη δράση γύρω στα 1870, και όλο το περιβάλλον παραπέμπει σε μια αυτοκρατορική γερμανική αυλή του 19ου αιώνα. Κατά συνέπεια θα μπορούσε κανείς να πει ότι πρόκειται για μια κλασική σκηνοθεσία με την έννοια της ιστορικής αναπαράστασης. Από την άλλη, η σκηνοθεσία είναι εντελώς μοντέρνα καθώς παράλληλα υπάρχει κι ένας άλλος κόσμος: της απόλυτης αφαίρεσης, της μαγείας. Έχουμε προβεί σε ριζικές αλλαγές: Όλο το λιμπρέτο έχει μεταφερθεί σε μια εντελώς διαφορετική κατάσταση και είναι ίσως κρίμα για το ελληνικό κοινό που δεν έχει κανένα σημείο αναφοράς σε σχέση με το έργο».

- Το ελληνικό κοινό, όντως, δεν γνωρίζει τη «Ρούσαλκα». Συνήθως προτιμάτε τους πιο ενημερωμένους θεατές;

«Εκείνοι που γνωρίζουν το έργο έχουν ήδη δημιουργήσει δεσμούς με αυτό, έχουν συνείδηση του τι θα συμβεί και συγχρόνως έχουν συγκεκριμένες προσδοκίες. Από την άλλη πλευρά, οι μη γνώστες δεν έχουν καμία προσδοκία. Κάποιος που περιμένει να δει κάτι γνώριμο, κινδυνεύει να απογοητευτεί και να χάσει αυτό που του προσφέρεται. Το κοινό που δεν έχει αναφορές είναι ανοιχτό, θα ζήσει την παράσταση χωρίς να αναρωτιέται. Και ίσως τελικά αυτοί οι θεατές να είναι πιο χερούι».

- Μπορεί ένα παραμύθι να μιλήσει για σημερινά θέματα;

«Βεβαίως. Εξάλλου στα παραμύθια συναντάμε την πραγματική ζωή. Με τη μόνη διαφορά ότι στο παραμύθι απουσιάζει η έννοια του χρόνου και η αφήγηση περνά στο χώρο του συμβολικού. Στη δική μας ερμηνεία της Ρούσαλκα, συναντάμε καταστάσεις όπως η ομοφυλοφιλία ή η σχιζοφρένεια, καταστάσεις γνωστές στη σύγχρονη πραγματικότητα που λειτουργούν επίσης στο πλαίσιο της ιστορίας μας που είναι ένα παραμύθι».

[ΣΧΕΤΙΚΟ 4]

2.3. Όπως έγινε ευρύτερα γνωστό μέσα από εφημερίδες και διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, μετά την πρεμιέρα της παράστασης στην Ε.Λ.Σ., η σκηνοθέτις κατήγγειλε ότι μέλη της Ορχήστρας άσκησαν πιέσεις στην ίδια και στον πρωταγωνιστή ώστε να μην περιληφθεί στην παράσταση μία σκηνή φιλιού του πρωταγωνιστή προς έναν άλλο χαρακτήρα του έργου που παίζεται από ομόφυλο πρόσωπο. (βλ. ΤΟ ΒΗΜΑ 7.3.2009 “Έντονες αντιδράσεις στην πρεμιέρα της όπερας του Ντβόρζακ “Ρούσαλκα” στην Εθνική Λυρική Σκηνή”, [ΣΧΕΤΙΚΟ 5] και “Αυτό που συνέβη ήταν λογοκρισία” στο διαδικτυακό περιοδικό “10%” στην ιστοθέση www.10percent.gr [ΣΧΕΤΙΚΟ 6])

2.4. Κατά την πρεμιέρα του έργου διανεμήθηκε στους θεατές φυλλάδιο με τίτλο “*Λίγα λόγια για το έργο*”. Δεν επρόκειτο όμως για το πρόγραμμα της παράστασης, ούτε για επίσημο υλικό που είχε τυπωθεί από την παραγωγή. Επρόκειτο για ένα φυλλάδιο που έφερε υπογραφή “*Το Δ.Σ. της Ορχήστρας Λυρικής Σκηνής*”. Σε αυτό το φυλλάδιο αναφέρεται μεταξύ άλλων:

“[...]Το έργο παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα και γνωρίζουμε ότι κατατέθηκαν προτάσεις στο Δ.Σ. της Ε.Λ.Σ. ούτως ώστε η συγκεκριμένη παραγωγή να έχει και εκπαιδευτικό χαρακτήρα παρουσιάζοντας στους μαθητές τον κόσμο της όπερας μέσα από ένα μαγευτικό παραμύθι με ζωτικά και νεράιδες όπως τα περιγράφει στο *Libretto* του ο Jaroslav Kvapil.

Όμως, όπως θα διαπιστώσετε παρακολουθώντας την παράσταση, η συγκεκριμένη σκηνοθετική απόδοση εκτός του ότι αλλοιώνει το *Libretto* προσδίδει στον κεντρικό ήρωα του έργου ομοφυλοφιλικές τάσεις με ακραίες σκηνές, κάτι για το οποίο διαμαρτυρηθήκαμε εγγράφως στη Διοίκηση της Ε.Λ.Σ.

Καθώς οι επίμαχες σκηνές στην προγενική δοκιμή του έργου είχαν αφαιρεθεί λόγω της παρουσίας μαθητών που είχαν προσκληθεί και στη συνέχεια προστέθηκαν εκ νέου στη γενική δοκιμή η οποία ήταν ανοιχτή για το κοινό, ενδεχομένως η σκηνοθεσία να τροποποιείται κατά περίπτωση.

Με έντονο προβληματισμό ...”

[ΣΧΕΤΙΚΟ 7]

2.5. Το Σάββατο 7.3.2009, ενώ είχε ήδη δημοσιοποιηθεί το γεγονός ότι η σκηνοθέτης αναγκάστηκε να αφαιρέσει την σκηνή του φιλιού, αποφασίστηκε από μέλη ΜΚΟ και ανεξάρτητους πολίτες να προσέλθουν στην είσοδο της Λυρικής Σκηνής μισή ώρα πριν την παράσταση και να διανεμούν ένα φυλλάδιο, με τίτλο “*Η Λυρική ανεβάζει ρατσισμό*”. Το κείμενο αυτό είχε ως εξής:

“Η Εθνική Λυρική Σκηνή ανεβάζει ρατσισμό!

Χτες βράδι, στην πρεμιέρα της όπερας Ρουσάλκα του Ντβόρζακ, η ορχήστρα μοίρασε ομοφοβικά κείμενα στο κοινό. Τα φυλλάδια καταγγέλλουν τη γαλλίδα σκηνοθέτρια ότι μετέτρεψε ένα παραμύθι σε έκφυλη ιστορία με ομοφυλοφιλικές τάσεις, εξαιτίας του φιλιού μεταξύ δυο αντρών που προβλέπεται στο σενάριο. Η σκηνοθέτρια έδωσε αυτή την ερμηνεία στο έργο για να τονίσει τη βασανισμένη φύση του πρίγκηπα και της ρουσάλκα (νεράιδας) που δε μπορούν να είναι μαζί. Ο πρόεδρος του Σωματείου των Μουσικών της ΕΛΣ κ. Θοδωρής Μαυρομάτης αθέτησε τη δήλωσή του ότι δεν θα μποϊκοτάρουν την παράσταση ούτε θα προβούν σε ακραία μέτρα. Αντίθετα, η Ορχήστρα απείλησε ότι δεν θα παίζει αν δεν αφαιρεθεί το επίμαχο φιλί, και απείλησε και τον πρωταγωνιστή να μην τολμήσει να δώσει το φιλί. Ακούστηκαν ομοφοβικά συνθήματα, ακούστηκε αντίλογος, και η πρεμιέρα τελικά διακόπηκε. Οι ελεύθεροι πολίτες και πολίτισσες της Ελλάδας δεν θα αφήσουμε αναπάντητη αυτή την εξωφρενική πρόκληση ομοφοβίας και φίμωσης της ελευθερίας της έκφρασης.

Πιστεύουμε ότι η ομοφυλοφιλία και η αναπαράστασή της δεν είναι ούτε καταδικαστέα ούτε έκφυλη.

Πιστεύουμε πως κανείς δεν έχει το δικαίωμα να εμποδίζει δύο άντρες ή δύο γυναίκες να φιληθούν επί σκηνής ή σε δημόσιο χώρο.

Πιστεύουμε ότι μια κρατική ορχήστρα δεν έχει δικαίωμα να λογοκρίνει με τέτοιο τρόπο την τέχνη την οποία έχει υποσχεθεί να υπηρετεί.

Πιστεύουμε ότι η τέχνη και η κρατική πολιτική οφείλει να προάγει την αποδοχή της διαφορετικότητας και όχι λογικές διακρίσεων.

Πιστεύουμε ότι ένα παραμύθι με ένα φιλί μεταξύ αντρών δε γίνεται λιγότερο παραμύθι, λιγότερο ανθρώπινο ή λιγότερο κατάλληλο για παιδιά και ενήλικες.

Πιστεύουμε ότι η ομοφυλόφιλη επιθυμία έχει το αυτονόητο δικαίωμα να παράγει λόγο ισότιμο και σεβαστό με την ετεροφυλόφιλη.

Πιστεύουμε ότι όσο περισσότερο καταπιέζεται ο πλουραλισμός των απόψεων και των τρόπων ζωής, τόσο περισσότερο πλησιάζουμε στον ολοκληρωτισμό και τις αποκάλυπτες επιθέσεις μίσους και βίας από άνθρωπο σε άνθρωπο. Όπως η χειροβομβίδα στο στέκι μεταναστών. Όπως η επίθεση στη συνδικαλίστρια Κούνεβα. Όπως η δολοφονία του Γρηγορόπουλου. Μας επηρεάζει όλους και όλες.

ΔΕ ΘΑ ΑΝΕΧΤΟΥΜΕ ΤΟ ΦΙΜΩΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

[ΣΧΕΤΙΚΟ 8]

2.6. Περίπου εκατό άτομα συγκεντρώθηκαν την ίδια ημέρα στις 7.30 έξω από τη Λυρική Σκηνή, στην οδό Ακαδημίας, μοιράζοντας το φυλλάδιο και συζητώντας με τους διερχόμενους. Παρούσα ήταν και η σκηνοθέτις της παράστασης, η οποία σε συνέντευξη που έδωσε στο περιοδικό “10%” και στο διαδικτυακό κανάλι “tvxs.gr” είπε ότι δέχθηκε ανεπίσημα πιέσεις να αφαιρέσει την επίμαχη σκηνή και δήλωσε “αυτό που έγινε είναι λογοκρισία, ήταν μόνο ένα φιλί”. Στη συνέχεια και ενώ η παράσταση δεν είχε ακόμη αρχίσει, ορισμένοι διαδηλωτές αποφάσισαν να εισέλθουν στην αίθουσα “Μαρία Κάλλας” της Λυρικής και να διαβάσουν ένα κείμενο στο κοινό, πριν την έναρξη της παράστασης. Σε αυτή την απόπειρα τους, αποτράπηκαν από εργαζόμενους της ΕΛΣ, καθώς και από μέλη της Ορχήστρας, τα οποία προπηλάκισαν ορισμένους διαδηλωτές, σπάζοντας την σημαία του ουράνιου τόξου (συμβόλου των ΛΟΑΤ προσώπων) που έφερε ένας από αυτούς. Οι διαδηλωτές μοίρασαν φωτοτυπίες του παραπάνω κειμένου (“*Η Λυρική ανεβάζει ρατσισμό*”) και αποχώρησαν πριν την έναρξη της παράστασης. Τα γεγονότα αυτά έχουν αποτυπωθεί και σε βίντεο (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.tvxs.gr με τίτλο “*Μουσικοί κτυπούν gay ακτιβιστές στη Λυρική*”).

2.7. Στην ιστοσελίδα της Ε.Λ.Σ. στις 8.3.2009 αναρτήθηκε ανακοίνωση σύμφωνα με την οποία:

«Σε σχέση με την κατάσταση που δημιουργήθηκε γύρω από την παραγωγή της όπερας «Ρούσαλκα», ο Πρόεδρος του ΔΣ κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος, ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής κ. Τζοβάννι Πάκορ και τα μέλη του ΔΣ της ΕΛΣ δηλώνουν απερίφραστα ότι ουδεμία παρέμβαση έγινε στην ελεύθερη έκφραση της καλλιτεχνικής άποψης της σκηνοθέτιδας του έργου.

Αυτό θα ήταν τελείως αντίθετο προς τις αρχές που διέπουν τη Λυρική Σκηνή, η οποία είναι πνευματικός χώρος ανάπτυξης της ελεύθερης καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η λογοκρισία και ο φανατισμός δεν μπορεί να χαρακτηρίζουν ένα σύγχρονο καλλιτεχνικό οργανισμό. Η ευθύνη άλλωστε της επιλογής και παρουσίασης του έργου ανήκει στη διοίκηση της ΕΛΣ.

Γραφείο τύπου ΕΛΣ”

[ΣΧΕΤΙΚΟ 9]

2.8. Σε συνέντευξη που έδωσε ο εκπρόσωπος της Ο.Λ.Σ. και δημοσιεύθηκε στην “ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ” στις 9.3.2009 (“*Συνδικαλιστές σαμποτάρουν παράσταση για λόγους σεμνοτυφίας*”) ανέφερε μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

«Το ίδιο θα αντιδρούσαμε και για μια ακραία σκηνή βιασμού. Την κλασική παιδεία υπηρετούμε. Τι θα εξηγήσεις θα δώσουμε σε ένα παιδάκι που ήρθε να δει ένα εξωτικό παραμύθι και βλέπει δύο άντρες να φιλιούνται; Πρέπει να μουν κάποια όρια».

Και ποιος θα τα βάλει; Θα σκηνοθετείτε εσείς στη Λυρική;

«Όχι. Όταν όμως αλλοιώνεται η ουσία ενός έργου, που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στο κοινό, θεωρούμε ότι πρέπει να αντιδράσουμε. Αλλωστε», όπως μας πληροφορεί περήφανος, «δεν είναι η πρώτη φορά. Μουσικός αρνήθηκε να παίξει στη “Σύντομη ζωή” του Ντε Φάλια, γιατί προσβάλλονταν οι ηθικές του αρχές...».

Διεκδικείτε μια παγκόσμια πρωτοτυπία. Πουθενά στον κόσμο οι ορχήστρες δεν παρεμβαίνουν στη δουλειά του σκηνοθέτη, πόσο μάλλον αμφισβητώντας την...

«Ορθώς τη διεκδικούμε. Ηρθε η ώρα να επεκταθεί το φαινόμενο».

Μήπως η «Ρούσαλκα» ήταν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να κάνετε τον προεκλογικό σας αγώνα, μιας και σε ένα μήνα έχετε εκλογές στο σωματείο σας;

«Θα αστείευεστε. Εγώ είμαι ΠΑΣΟΚ και σας διαβεβαιώνω ότι οι περισσότεροι ψηφοφόροι μου διαφωνούν μαζί μου...».

3. Νομική βάση της Αναφοράς

3.1. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 Ν.3094/2003, ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος για θέματα που ανάγονται στις υπηρεσίες: α) του Δημοσίου, β) των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, γ) των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δ) των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

3.2. Η Εθνική Λυρική Σκηνή, η οποία παλαιότερα ήταν Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, αποτελείται σήμερα από αυτοτελείς κρατικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού, σύμφωνα με τον καταστατικό Ν.2273/1994:

3.3. Το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία "Εθνική Λυρική Σκηνή", με όργανα το διοικητικό συμβούλιο (Δ.Σ. αποτελούμενο από Πρόεδρο, Αντιπρόεδρο και τρεις συμβούλους που διορίζονται από τον Υπουργό Πολιτισμού, με τριετή θητεία) και τον καλλιτεχνικό διευθυντή. Το Δ.Σ. ασκεί *"κάθε εξουσία για όλα γενικώς τα ζητήματα που αφορούν την διοίκηση και διαχείριση της Ε.Λ.Σ. με εξαίρεση τα θέματα για τα οποία αποκλειστικά αρμόδια είναι άλλα όργανα"*. Μεταξύ των ενδεικτικά αναφερόμενων αρμοδιοτήτων αναφέρεται για το Δ.Σ. ότι *"χαράσσει μετά από εισήγηση του καλλιτεχνικού διευθυντή τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές της πολιτιστικής πολιτικής της Ε.Λ.Σ. μέσα στα πλαίσια της κείμενης νομοθεσίας, του κανονισμού και των οικονομικών δυνατοτήτων της Ε.Λ.Σ."*, αλλά και ότι *"έχει πειθαρχική εξουσία δεύτερου βαθμού για όλο το προσωπικό της Ε.Λ.Σ."*. Ο καλλιτεχνικός διευθυντής έχει τις αρμοδιότητες της κατάρτισης του καλλιτεχνικού προγράμματος κάθε περιόδου, του προϋπολογισμού κάθε έργου και κάθε παράστασης, επιβλέπει την προετοιμασία των έργων που ανεβαίνουν, ελέγχει την εργασία του κάθε κατηγορίας προσωπικού που ασχολείται με το ανέβασμα των έργων, δίνει κατευθύνσεις κι εντολές για την σωστή και έγκαιρη σκηνική, σκηνογραφική, μουσική ανδρατολογική και κάθε άλλη αναγκαία προετοιμασία, προϊστάται των διοικητικών υπηρεσιών της Ε.Λ.Σ., εποπτεύει και συντονίζει τη λειτουργία τους, επιβλέπει την τήρηση του εσωτερικού κανονισμού και την εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ., στις συνεδριάσεις του οποίου μετέχει χωρίς ψήφο.

3.4. Την αυτοτελή δημόσια υπηρεσία με την ονομασία "Ορχήστρα Λυρικής Σκηνής", η οποία υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργού Πολιτισμού και έχει ως αποστολή τη συμμετοχή στις παραστάσεις, παραγωγές και κάθε είδους εκδηλώσεις του ν.π.ι.δ. "Εθνική Λυρική Σκηνή". Το προσωπικό της Ορχήστρας αποτελείται από 80 μουσικούς κι έναν αρχιμουσικό. Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, *"η διοικητική υποστήριξη και η μισθοδοσία του προσωπικού της Ορχήστρας γίνονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού."*

3.5. Συνεπώς και οι δύο οργανισμοί, Ε.Λ.Σ. και Ο.Λ.Σ., εμπίπτουν στην ελεγκτική αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη.

3.6. Με το κείμενο που διένειμε, τις παραπάνω δηλώσεις – ομολογίες του προέδρου του Δ.Σ. της αλλά και τις φερόμενες ανεπίσημες πιέσεις προς τη σκηνοθέτιδα, η Ορχήστρα Λυρικής Σκηνής πέτυχε κατ' αποτέλεσμα την αφαίρεση της σκηνής ενός φιλιού ανάμεσα σε δύο άντρες από την εν λόγω παράσταση της "Ρούσαλκα".

3.7. Οι λόγοι που επικαλέστηκε η ΟΛΣ για την επέμβαση αυτή είναι κατ' αρχήν η απόδοση *"στον κεντρικό ήρωα ομοφυλοφιλικών τάσεων με ακραίες σκηνές"*, γεγονός που προκαλεί *"έντονο προβληματισμό"*. Όπως όμως έχει νομολογηθεί, η απλή παρουσίαση ενός φιλιού ανάμεσα σε δύο άνδρες δεν θεωρείται ακραία ή πορνογραφική σκηνή αλλά αντίθετα συνιστά παρουσίαση μιας υπαρκτής κοινωνικής ομάδας με σεβαστές ερωτικές επιλογές (βλ. απόφαση ΣτΕ 3490/2006: *"[...]αυτή καθ' εαυτήν η παρουσίαση σκηνής, με την οποία εκφράζεται απλώς και μόνο η ομοφυλόφιλη ερωτική επιθυμία, με ένα φιλί και χωρίς να υπάρχουν σκηνές πορνογραφικού περιεχομένου ή βωμολοχίες, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι προσδίδει στην επίμαχη*

τηλεοπτική ταινία την, απαγορευμένη από το Σύνταγμα, χαμηλή και υποβαθμισμένη ποιοτική στάθμη, που την καθιστά επίμειπη. Με την παράσταση στην επίμαχη ενδιάμεση σκηνή της εκφράσεως ομοφυλόφιλης ερωτικής επιθυμίας, γίνεται παρουσίαση μίας υπαρκτής κοινωνικής πραγματικότητας, η οποία σχετίζεται με μία κοινωνική ομάδα, μεταξύ των πολλών, οι οποίες συνθέτουν μία ανοικτή και σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία, οι ερωτικές επιλογές της οποίας, όχι μόνο δεν αποδοκιμάζονται από την συνταγματική τάξη της χώρας, αλλά τουναντίον επιβάλλεται από τις διατάξεις των άρθρων 2 (σεβασμός και προστασία της αξίας του ανθρώπου) και 5 παρ. 1 (προστασία της προσωπικής ελευθερίας), ως εκδήλωση ελεύθερης επιλογής των αποτελούντων αυτή, να γίνονται απολύτως σεβαστές και μπορούν να εκφράζονται στα έργα τέχνης, όπως εξ άλλου οι ερωτικές επιλογές και ευαισθησίες και των υπολοίπων ομάδων του πληθυσμού της χώρας. Περαιτέρω, με δεδομένο ότι η επίμαχη εκπομπή μεταδόθηκε στις 22.45', σε ώρα δηλαδή που, σύμφωνα με το άρθρο 3Α και 3Δ της υπ' αριθμ. 6138/Ε/17.3.2000 (ΦΕΚ 345Β) απόφασης του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ("*Κατάταξη και σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων*"), μεταδίδονται εκπομπές, οι οποίες δεν είναι κατάλληλες για ανηλικούς κάτω των 15 ετών, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η σκηνή, παρουσιάζοντας ένα φιλί, δεν είχε πορνογραφικό περιεχόμενο, δεν μπορεί να γίνει λόγος περί παραβιάσεως, μέσω της μεταδόσεως της επίμαχης σκηνής, των ορίων που επιβάλλει η συνταγματική επιταγή της προστασίας της νεότητας.")

3.8. Επιπλέον, οι εκπρόσωποι της Ορχήστρας, στο φυλλάδιο που μοίρασαν επικαλούνται την πρόταση που έχει κατατεθεί στο Δ.Σ. της Ε.Λ.Σ. για να "*έχει και εκπαιδευτικό χαρακτήρα*" η συγκεκριμένη παραγωγή. Η πρόταση αυτή προφανώς απορρίφθηκε, αφού η Ε.Λ.Σ. δεν ενέταξε την εν λόγω παράσταση στο πρόγραμμα "ΟΠΕΡΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ", όπως προκύπτει από την ιστοσελίδα της. Οπότε, η επίκληση αυτού του ισχυρισμού δεν μπορεί να αποτελέσει κριτήριο στην αξιολόγηση της υπόθεσης, δεδομένης και της παραπάνω νομολογίας του ΣτΕ κατά την οποία η σκηνή φιλιού μεταξύ ανδρών δεν είναι αφ' εαυτής πορνογραφική και δεν μπορεί να γίνει λόγος περί παραβιάσεως -μέσω της επίμαχης σκηνής- των ορίων που επιβάλλει η συνταγματική επιταγή της προστασίας της νεότητας.

3.9. Οι εκπρόσωποι της Ορχήστρας επικαλούνται το γεγονός ότι "*λόγω της παρουσίας μαθητών*" είχαν αφαιρεθεί οι επίμαχες σκηνές σε προηγούμενη παρουσίαση. Δεδομένου, όμως, ότι η σκηνή φιλιού ανάμεσα σε άνδρες δεν αποτελεί κατά την νομολογία "πορνογραφική" σκηνή, ώστε να θίγεται η συνταγματικά επιβαλλόμενη προστασία της νεότητας, το επιχείρημα αυτό είναι νομικά αβάσιμο. Καθόσον μάλιστα οι ομοφυλόφιλοι δεν επιτρέπεται να αποκλείονται από τη δυνατότητα υιοθεσίας ανηλίκων (βλ. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, υπόθεση *E.B. κατά Γαλλίας*, απόφαση 22.1.2008), το επιχείρημα ότι δήθεν πρέπει να απαγορεύεται η παραμικρή επαφή των "*μαθητών*" (γιατί όχι και των "*μαθητριών*";) με απλές παραστάσεις της ομοερωτικής επιθυμίας είναι απολύτως αβάσιμο νομικά.

3.10. Ο πρόεδρος του Δ.Σ. της Ορχήστρας, στην παραπάνω συνέντευξή του, εξισώνει την "*έντονα προβληματική*" σκηνή του φιλιού ανάμεσα σε δύο άντρες με "σκηνή βιασμού" για την οποία αναφέρει ότι "το ίδιο θα αντιδρούσαμε" (δηλ. θα απαιτούσαν την αφαίρεσή της). Με αυτόν τον τρόπο όμως εξισώνεται μια εγκληματική συμπεριφορά για την οποία προβλέπονται βαρύτατες ποινές από το ποινικό δίκαιο (βιασμός) με την συνταγματικά προστατευόμενη ερωτική και σεξουαλική ελευθερία μιας υπαρκτής κοινωνικής ομάδας. Σημειωτέον ότι η ομοφυλοφιλία στην Ελλάδα είναι αποποινικοποιημένη από το 1950 (θέση σε ισχύ του Ποινικού Κώδικα). Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο πρόεδρος του Δ.Σ. της Ορχήστρας όχι μόνο προσβάλλει ο ίδιος την συγκεκριμένη υπαρκτή κοινωνική ομάδα, ταυτίζοντας την σεξουαλικότητά της με κακουργηματικές πράξεις, αλλά προαναγγέλλει και την απόφασή του, υπό τη θεσμική ιδιότητά του, να εξακολουθήσει ο "διωγμός" σε κάθε τέτοιας μελλοντικής παρουσίασης στην Λυρική Σκηνή. Ωστόσο, όπως αναφέρεται και στην Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επί της υποθέσεως *Baczkowski και άλλοι κατά Πολωνίας* (24.9.2007), η ελευθερία της έκφρασης των αιρετών κρατικών λειτουργών πρέπει να ασκείται με ιδιαίτερη προσοχή, καθόσον οι υφιστάμενοί τους ενδέχεται να εκλάβουν τις "απόψεις" των προϊσταμένων τους ως "οδηγίες", όπως στην περίπτωση των ομοφοβικών δηλώσεων του Δημάρχου της Βαρσοβίας σε συνέντευξή του, που οδήγησαν στην

απόρριψη από τους δημοτικούς υπαλλήλους των αιτημάτων της ΛΟΑΤ κοινότητας για διαδήλωση.

3.10. Εάν κάποιο μέλος της Ορχήστρας είχε προσωπικούς ηθικούς ενδοιασμούς για την συμμετοχή του στη συγκεκριμένη παράσταση, θα μπορούσε να ζητήσει να απέχει ατομικά, χωρίς να επιβάλλει την αφαίρεση της σκηνής από το ίδιο το έργο, θίγοντας την ακεραιότητα της σκηνικής δημιουργίας και αποκλείοντας τους θεατές - που μπορεί να μην έχουν τους ίδιους ηθικούς ενδοιασμούς - από το να κοινωνήσουν στην πληρότητά της την σκηνική σύλληψη της συγκεκριμένης εκδοχής της “Ρούσαλκα”.

3.11. Όπως προκύπτει από όλα τα παραπάνω, η παρέμβαση της Ορχήστρας Λυρικής Σκηνής στο επίμαχο έργο για την αφαίρεση της σκηνής του φιλιού έγινε για λόγους που αφορούν την σεξουαλικότητα ενός ήρωα μυθοπλασίας. Όλα όμως τα επιχειρήματα τα οποία επικαλείται η Ο.Λ.Σ. μέσα από το έγγραφο του Δ.Σ. της και τις δηλώσεις του προέδρου του Δ.Σ. της είναι απολύτως αβάσιμα και δεν αποτελούν λόγους επιτρεπτής παρέμβασης στην ελευθερία της έκφρασης τόσο στην ενεργητική της μορφή (δικαίωμα της σκηνοθέτιδος) όσο και στην παθητική της μορφή (δικαίωμα του κοινού να παρακολουθήσει ακέραη την παράσταση). Οι εν λόγω ενέργειες της Ο.Λ.Σ. όπως φαίνεται είχαν ως αποτέλεσμα την (μη εκούσια όπως ομολογεί η σκηνοθέτις) αφαίρεση της σκηνής του φιλιού από την παράσταση και συνεπώς επιβλήθηκε λογοκρισία, με αποκλειστικό κριτήριο την αποτροπή της παρουσίασης ενός ήρωα ως ομοφυλόφιλου.

3.12. Παράλληλα, ο προπηλακισμός των διαδηλωτών που εισήλθαν στην αίθουσα της Λυρικής Σκηνής, καθώς και η συμβολική πράξη της καταστροφής της σημαίας τους θα πρέπει να εξεταστεί ειδικώς, ενόψει του ότι, όπως προέκυψε από το κείμενο του Δ.Σ. της Ορχήστρας αλλά και από τις δηλώσεις του Προέδρου, η διαφορετική σεξουαλικότητα αντιμετωπίζεται ως αντίστοιχης "επικινδυνότητας" ενός εγκλήματος (βιασμός), χωρίς πειστική επίκληση άλλου βάσιμου και νόμιμου επιχειρήματος που μπορεί να ευσταθήσει σε μία δημοκρατική κοινωνία.

3.13. Η Διοίκηση της Ε.Λ.Σ. μολονότι ανακοίνωσε ότι “η λογοκρισία και ο φανατισμός” δεν έχουν χώρο στην Λυρική Σκηνή, κατ' αποτέλεσμα δεν κατάφερε να αποτρέψει τον ακρωτηριασμό της συγκεκριμένης παράστασης, διασφαλίζοντας ένα περιβάλλον ελεύθερης δημιουργίας εκ μέρους της σκηνοθέτιδος και αποτρέποντας κάθε αθέμιτη παρέμβαση, δημόσια ή ανεπίσημη, από πρόσωπα που εργάζονται στην συγκεκριμένη παράσταση ή είναι υφιστάμενα του προέδρου του Δ.Σ. της Ορχήστρας. Αντίθετα, ανέχθηκε την διανομή του παραπάνω κειμένου, το οποίο αβασίμως επικαλείται την προστασία των μαθητών, ενώ υπάρχει αντίθετη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για την σχέση των παιδιών με την ομοφυλοφιλία και ιδίως με την προβολή σκηνών φιλιού ανάμεσα σε άνδρες, η οποία έχει κριθεί μη ακραία και μη πορνογραφική.

3.14. Επιπλέον, η Διοίκηση της Ε.Λ.Σ. δεν καταδίκασε ρητώς τις ομοφοβικές δηλώσεις του προέδρου του Δ.Σ. της Ορχήστρας που εξίσωσε την σκηνή του φιλιού ως ταυτόσημης “επικινδυνότητας” με “σκηνή βιασμού”, προσβάλλοντας και στοχοποιώντας συνολικά μια υπαρκτή κοινωνική ομάδα, ο προσανατολισμός της οποίας είναι συνταγματικά σεβαστός. Ούτε αντέδρασε στην εξαγγελία του προέδρου της Ορχήστρας ότι θα πρέπει να συνεχιστεί και στο μέλλον αυτή η πρακτική της επέμβασης με ηθικιστικά κίνητρα σε έργα άλλων καλλιτεχνών.

3.15. Η Διοίκηση της Ε.Λ.Σ. δεν έχει ανακοινώσει επίσης την εξέταση των καταγγελιών περί προπηλακισμών και καταστροφής συμβόλου.

3.16. Η Διοίκηση μετά από όλη αυτή την δημόσια στηλίτευση του αθέμιτου ακρωτηριασμού του έργου, δεν φρόντισε να αποκατασταθεί η ακεραιότητά του με την επαναφορά της απαλειφθείσας σκηνής, καλώντας τους συντελεστές της παράστασης να δείξουν ανοχή στην αρχική και αδέσμευτη σκηνοθετική επιλογή.

3.17. Έτσι, με τις πράξεις και παραλείψεις της, η Ε.Λ.Σ. παρενέβη στην ενάσκηση της ελευθερίας

της έκφρασης, τόσο στην ενεργητική όσο και στην παθητική της μορφή (δημιουργού / κοινού), χωρίς να συντρέχουν νόμιμοι λόγοι που θα επέτρεπαν μία τέτοιου είδους παρέμβαση. Η γενικόλογη αποδοκιμασία της λογοκρισίας και του φανατισμού αποτελεί θεωρητική διακήρυξη που δεν διασφαλίζει την αποτελεσματική και πρακτική ενάσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης, γεγονός που οφείλει η ΕΛΣ ως κρατικό όργανο, κατ' άρθρο 25 του Συντάγματος.

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

ΖΗΤΑΜΕ

1. Να γίνει δεκτή η παρούσα αναφορά μας.
2. Να ασκήσει ο Συνήγορος του Πολίτη τη διαμεσολαβητική του παρέμβαση, ώστε να παρασχεθούν εξηγήσεις από τους αρμόδιους οργανισμούς σχετικά με τα παραπάνω περιστατικά και να διασφαλισθεί με συγκεκριμένα μέτρα η αποτελεσματική και πρακτική ενάσκηση της ελευθερίας της έκφρασης με την αποτροπή φαινομένων ομοφοβικής λογοκρισίας στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Λυρικής Σκηνής.
3. Να ενημερωθούμε σχετικά με την εξέλιξη της υπόθεσης.

Αθήνα, 14.3.2009

Για την Ένωση κατά των Διακρίσεων Λόγω
Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Ταυτότητας Φύλου,

Ο ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ